

DANSÀNEU

La màgia de ballar al Pirineu

Roser Reixach

«Dansàneu» és festa, dansa, música, tradició, Pirineu... Aquests són alguns dels lemes que van triar els alumnes del «Dansàneu» l'estiu passat per celebrar el desè aniversari. Són qualificatius que defineixen alguns aspectes d'aquesta trobada de gent que estima la dansa i que la viu intensament, qualificatius segurament només externs encara que identificatius per a totes aquelles persones que el desconeixen. Però el «Dansàneu» és molt més que això, i sinó pregunteu-ho a qualsevol dels alumnes que han estat en alguna de les edicions o a aquells que hi van un any rere l'altre.

Va ser l'any 1992 quan va iniciar-se el «Dansàneu», partint d'un projecte de dinamització cultural del les valls d'Àneu que tenia com a base la dansa popular i tradicional dels PPCC. La idea va ser presen-

tada des del Consell Cultural de les Valls d'Àneu al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya la tardor del 1991, comptant amb el recolzament de tots els municipis que en formaven part. A més, de seguida s'hi van afegir per recolzar-ho, l'Institut d'Estudis Illerdencs de la Diputació de Lleida, el Consell Comarcal del Pallars Sobirà i més endavant l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu.

Si bé durant cinc anys va ser l'única iniciativa d'aquest tipus organitzada des del CPCPTC, l'any 1997 s'incorporava a l'Escola d'Estiu de Cultura Tradicional, on a part del «Dansàneu» hi havia propostes monogràfiques de teatre, música i jocs. L'any següent, de nou amb un altre canvi, passava a formar part del Festcat, escola catalana de la festa, quan el «Dansàneu» portava ja un bagatge de sis

anys i es presentava com una proposta totalment consolidada.

Des del començament, i fins a la novena edició, el «Dansàneu» ha comptat amb un equip organitzador del CPCPTC, encapçalat per Lluís Puig, que amb l'engrescadora col·laboració de l'Assumpta Esquís, juntament amb altres persones incorporades els darrers anys, l'ha portat a ser una de les iniciatives de més renom i més participatives en relació a la cultura popular i tradicional catalana, i un punt de referència per a tots els qui es mouen entorn de la dansa.

El «Dansàneu» va néixer inicialment amb l'objectiu de conèixer, recuperar i divulgar la dansa tradicional catalana, no només formalment, sinó també tenint en compte tots els altres elements que la fan possible, incloent-hi els as-

DANSÀNEU

A punt de començar el ball de cintes.

pectes socials i funcionals, però també intentant la implicació de la mateixa gent del territori on es desenvolupava el curs d'estiu.

I encara que l'activitat central ha estat sempre el taller adreçat als alumnes que es traslladen tota una setmana a Esterrri d'Àneu, la programació és molt més àmplia, ja

el Ball de bastons dels fallaires, totes tres d'Isil. Aquesta iniciativa estava relacionada amb la recuperació de les danses d'aquest petit poblet, danses que es van tornar a ballar la nit de Sant Joan de l'any 1993 en una festa que havia tingut continuïtat fins llavors però de la qual se n'havien perdut les danses feia uns cinquanta anys.

M.Carme Tur, Carles d'Abásolo, Jordi Cloquell, Carme Balagué, Massimiliano Marongu, Maria Marras, Mat Muñiz, Núria Quadra... són alguns noms d'una llarga llista de professors que han participat en el «Dansàneu», juntament amb Monsterrat Garrich i Joan Serra, ambdós presents en la majoria d'edicions, grans impul-

DANSÀNEU

Un descans al mig de la classe per escoltar les observacions del professor.

que abasta nombroses activitats destinades als municipis aneuencs. Uns mesos abans dels tallers de dansa, que es solen fer la darrera setmana de juliol, ja hi ha actes als pobles de les valls d'Àneu, trobades de cantadors, d'acordionistes, mostres de danses vives, exposicions, concerts... A més, hi ha hagut també durant tots aquests anys sessions d'aprenentatge de danses pallareses als centres públics de la vall per tal de recuperar un patrimoni que en alguns llocs s'anava perdent. D'aquesta manera, els més petits podien gaudir d'unes danses que s'havien mantingut vives amb més o menys interès fins a mitjan segle XX i a les quals calia donar una nova embranzida. Els primers anys es van treballar el Ball Pla, la Bolangera i

TALLERS ENTORN DE LA DANSA TRADICIONAL CATALANA

Però com he dit, l'activitat central del «Dansàneu» ha estat poder oferir als alumnes l'aprenentatge de danses vives de tots els PPCC, gairebé sempre dutes a terme per les mateixes persones que les ballen a la seva localitat. S'ha treballat la majoria del territori, començant l'any 1992 pel mateix Pallars i passant més endavant per les Illes, Castelló, València, la Val d'Aran, el Vallès, el Baix Ebre, les terres de Ponent, el Lluçanès, el Priorat..., a part de poblacions concretes, i fins i tot Sardenya. Roberto Serrano, Lúdia de Mena, J. Anton Collado,

sors de la dansa catalana i actualment també professors de l'Aula de Dansa de la Generalitat.

Totes aquestes danses sempre han estat acompanyades per músics en directe, alguns també sonadors habituals del lloc on es ballen. Perquè els músics que han passat pel «Dansàneu» també han tingut un paper de primer ordre al llarg de totes les edicions. Han estat els encarregats de revisar, recuperar i, si calia, arranjar moltíssimes partitures repartides arreu, en un treball que ha suposat un esforç conjunt amb els balladors de cada zona per plasmar en el paper melodies que encara eren transmeses oralment o que es trobaven en esborranys a vegades indesxifrables. Francesc Marimon, Artur Blasco, Ferran

Martínez, Miqui Giménez, Josemi Sánchez, Pep Lizandra, Toni Oró, Pau Orriols, Carles Mas, Joan Figueres..., són alguns dels qui han participat en l'aventura dansa-neuena, el darrer d'ells en totes les edicions.

També des del «Dansàneu» s'ha treballat per la reconstrucció i recuperació de danses, les ja citades de les falles d'Isil, i altres com algunes danses de Ponent (1996), reconstruïdes a partir del material bibliogràfic existent, o el ball de la Murga, (1997), una de les danses carnavalesques del Pallars, recuperada a partir del treball de camp fet pels mateixos alumnes a Esterri.

El «Dansàneu» ofereix un espai per treballar la dansa catalana amb un llenguatge propi, i a banda dels tallers sempre hi ha hagut moltíssimes activitats complementàries, totes necessàries per acabar d'entendre la dansa com a part substancial del patrimoni cultural d'un país. Els primers anys tertúlies-café i més endavant xerrades i col·loquis on hi han participat moltíssims experts en el tema procedents

de diferents indrets: Llorenç Prats, Josefina Roma, M. Antònia Juan, Bernat Menetrier, Josep M.Boya, Lluís Puig, Salvador Palomar, Joan Soler, Montserrat Garrich, J. Vilà Folch, Ramona Violant, Xavier Orriols...

També els alumnes han tingut la possibilitat de veure exposicions diverses sobre etnografia i danses, assistir a representacions d'espectacles diversos i viure en directe presentacions de novetats editorials, discogràfiques i videogràfiques entorn aquest tema.

Encara que en totes les edicions sempre s'ha tingut en compte com transmetre la dansa i com fer-la viure a l'hora d'ensenyar-la, els darrers anys s'ha impulsat moltíssim la didàctica, partint de l'experiència d'algunes persones que porten molts anys treballant la dansa catalana a l'escola, com M. Josep Serra, Quim Serra o Cesc Franquesa. Tot aquest plantejament didàctic ha influït a l'hora de donar classes per part de molts professors, tant de primària com de secundària, que han trobat en el «Dansàneu» un lloc d'intercanvi

d'experiències escolars fins llavors inexistent.

A més, cal remarcar que des de fa quatre anys, i gràcies a l'impuls del «Dansàneu», han sorgit altres iniciatives com l'Aula de Dansa o el postgrau en dansa tradicional i popular que en cada edició acullen un nombre creixent d'alumnes interessats per treballar globalment la dansa catalana.

També, i tenint en compte l'observació, l'estudi i la recollida de material existent, s'ha treballat una possible tècnica de dansa tradicional catalana, on la gestualitat, acompanyada de la música corresponent, li confereix un caràcter propi que la fa reconeixible enmig de danses d'altres llocs.

Els professors del «Dansàneu», seguint amb una visió de dansa oberta, no emmotllada en esquemes inamovibles han contemplat la dansa catalana com un element innovador que permet noves estructures coreogràfiques sense deixar de banda aquells elements que la identifiquen. Per aquest motiu, també s'ha treballat, dins

DANSÀNEU

La cercavila de cloenda

**Construcció d'oboès
tradicionals**

**Venda d'instruments
tradicionals del món**

Santa Magdalena, 2

17854 Sant Jaume de Llierca (Garrotxa)

972 28 70 95 – 972 28 72 00

www.sansluthier.com

cesc@sansluthier.com

AMPLI

Sonoritzacions

Oriol Marimon

Tl. 93.674.23.24 - 629.78.33.09

un nivell més avançat, la improvisació, obrint les portes cap a una nova manera d'entendre la percepció global de dansa tradicional catalana. Una dansa que no perquè sigui tradicional ha d'estar qualificada de rànica o anticuada.

COMUNICACIÓ A TRAVÉS DE LA DANSA

Una jornada al «Dansàneu» suposa anar sempre acompanyats per la dansa, ja sia ballant, escoltant o parlant. De bon matí comencen els tallers, repartint els alumnes en diferents grups, perquè la majoria de vegades l'assistència s'ha situat al voltant de vuitanta o noranta persones. A la tarda, depenent dels anys, més tallers o xerrades, i contínuament desplaçaments cap als diferents espais d'activitats cedits pel Consell Cultural de les Valls: les escoles públiques, el paller de l'Ecomuseu, el poliesportiu i, en els darrers anys, la carpa instal·lada a la pista d'esports. I després de tot un dia de ballaruga, de moure's amunt i avall, la gresca i la festa continuen de nit. Tertúlies, ballades i cantades a qualsevol bar o terrassa o a la mateixa casa de colònies on es dorm. I és que a més del «Dansàneu», també hi ha un «Cantàneu». Perquè de seguida hi ha un grup disposat a remoure cançons, les de sempre i les més actuals, acompanyats simplement per una guitarra o comptant amb la col·laboració dels músics assis-

tents a aquella edició. I sobretot es va cantar l'any 1995, quan amb el Jaume Arnella i l'Artur Blasco es van treballar les corrandes. Fins i tot els alumnes, juntament amb els professors, van participar en una gravació en directe a la quadra de la casa Gassia, seu de l'Ecomuseu. Fruit d'aquella nit d'estiu va sorgir el CD *Cançons i balls a muntanya*, que recollia alguns temes tradicionals, al costat d'un gran bloc de corrandes creades pels mateixos alumnes utilitzant melodies molt conegudes.

El qui han assistit al «Dansàneu» saben que aquesta estada permet fer moltes coneixences entre els mateixos alumnes, però, a més, sempre hi ha hagut una molt bona relació amb els veïns d'Esterrí. L'al·lotjament s'ha fet regularment a l'Escola Llar Joaquim Morelló, als afores del poble, i algunes persones de les valls d'Àneu també s'han inscrit als cursos en diverses edicions.

S'ha intentat sempre que els alumnes coneguessin el territori i així els primers anys s'organitzaven sortides a alguns llocs que permetien conèixer el ric patrimoni de les valls d'Àneu i de les comarques veïnes: el conjunt monumental de Son, Sant Joan d'Isil, Sant Pere de Burgal, València d'Àneu, Escaló, Gerri de la Sal... Més endavant aquesta activitat es va suspendre en augmentar el número d'hores lectives, però les sorti-

des van continuar amb l'assistència a concerts i representacions nocturnes a les localitats de la zona. A més, sempre que ha coincidit la festa major d'Esterrí amb els tallers, gairebé tots els alumnes hi han participat activament prenent part en el Ball de guapos, el Ball Pla, l'Esquerrana i el Corrido, convertint-se aquesta festa moltes vegades en el darrer acte del «Dansàneu».

No cal oblidar, però, la cloenda oficial dels tallers del «Dansàneu», que es fa sempre amb una lluïda cercavila per tots els carrers d'Esterrí. Un acte molt esperat tant pels alumnes com pels veïns, que veuen convertit el seu poble en una gran festa un dia qualsevol de juliol. Tots els participants, professors i alumnes, ofereixen el repertori après i animen amb els seus cants, música i danses els diferents espais de la localitat. Els aneuencs responen amb entusiasme, surten al carrer, observen, i més d'un s'engresca a ballar. Els botiguers i hostalers conviden a menjar i beure... És l'esclat festiu final d'una setmana on la dansa ha estat el fil conductor per aprendre, conèixer, ballar, cantar i fer amics... Una setmana que s'esvaeix amb les darreres llums de juliol fins a arribar a ser només un record, i que tornarà amb força l'any següent, quan hi haurà un nou retrobament en aquest màgic paisatge del Pirineu lleidatà.

51

TROBADES I FESTIVALS